

Digitally signed by
Technical Scientific
Library, TUM
Reason: I attest to the
accuracy and integrity of
this document

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

FACULTATEA CONSTRUCȚII, GEODEZIE ȘI CADASTRU
DEPARTAMENTUL INGINERIE, DREPT
ȘI EVALUAREA IMOBILULUI

DREPTUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Îndrumar metodic
pentru lecțiile practice

2024

CZU 349.2+349.3(076.5)

S 75

Lucrarea a fost discutată și aprobată pentru editare la Consiliul Facultății Construcții, Geodezie și Cadastru, proces-verbal nr. 5 din 05.02.2024.

Îndrumarul metodic pentru lecțiile practice la *Dreptul muncii și protecției sociale* este destinat studenților specialității *Drept*.

Obiectivul general al lucrării constă în formarea/dezvoltarea competențelor/abilităților conform standardului de formare profesională a adulților, reieșind din Cadrul European și Cadrul Național al Calificărilor, cu un grad mai înalt și complex al tematicii atât pentru orele de curs, cât și pentru cele de seminar, cunoașterea reglementărilor în domeniul dreptului muncii și protecției sociale și a soluționării litigiilor de muncă în scopul utilizării cunoștințelor dobândite în practică în cadrul viitoarei cariere profesionale.

Elaborare: conf. univ., dr. Tatiana STAHI

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN RM

Stahi, Tatiana.

Dreptul muncii și protecției sociale: Îndrumar metodic pentru lecțiile practice / Tatiana Stahi; Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului.

– Chișinău: Tehnica-UTM, 2024. – 122 p.

Referințe bibliogr.: p. 121-122 (39 tit.). – 50 ex.

ISBN 978-9975-64-417-4.

349.2+349.3(076.5)

S 75

CUPRINS

PRELIMINARII	6
Tema 1. DREPTUL MUNCII - RAMURĂ A SISTEMULUI NAȚIONAL DE DREPT	7
1.1. Definiția și obiectul dreptului muncii	7
1.2. Metoda dreptului muncii	8
1.3. Sistemul dreptului muncii	8
1.4. Delimitări și conexiuni ale ramurii dreptului muncii cu alte ramuri de drept.....	9
1.5. Partea practică	10
Tema 2. IZVOARELE DREPTULUI MUNCII	13
2.1. Noțiunea de izvor al dreptului muncii.....	13
2.2. Izvoarele dreptului muncii comune cu izvoarele altor ramuri de drept	13
2.3. Izvoarele specifice dreptului muncii	14
2.4. Izvoarele internaționale ale dreptului muncii.....	14
2.5. Partea practică	15
Tema 3. PRINCIPIILE DREPTULUI MUNCII ȘI RAPORTUL JURIDIC DE MUNCĂ	19
3.1. Noțiunea și caracteristica principiilor dreptului muncii.....	19
3.2. Noțiunea și formele raporturilor juridice de muncă.....	19
3.3. Obiectul și conținutul raporturilor juridice de muncă	20
3.4. Stabilirea, modificarea, suspendarea și încetarea raporturilor juridice de muncă	21
3.5. Partea practică	22
Tema 4. SUBIECȚII DREPTULUI MUNCII	25
4.1. Noțiunea și tipurile subiectelor dreptului muncii.....	25
4.2. Salariatul ca subiect al dreptului muncii	25
4.3. Angajatorul ca subiect al dreptului muncii	26
4.4. Sindicatele ca subiect special al dreptului muncii	27
4.5. Partea practică	27
Tema 5. PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII. CONTRACTUL COLECTIV DE MUNCĂ ȘI CONVENȚIA COLECTIVĂ	31
5.1. Dispoziții generale privind parteneriatul social. Tripartismul – instrument al parteneriatului social.....	31
5.2. Negocierile colective	32
5.3. Noțiunea, caracterele juridice, conținutul și încheierea contractului colectiv de muncă și convenției colective.....	33
5.4. Regulamentul intern al unității.....	34
5.5. Partea practică	35
Tema 6. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ.....	39
6.1. Noțiunea, elementele esențiale și trăsăturile caracteristice contractului individual de muncă	39
6.2. Încheierea contractului individual de muncă.....	40
6.3. Conținutul și forma contractului individual de muncă.....	41
6.4. Suspendarea contractului individual de muncă	42
6.5. Modificarea contractului individual de muncă.....	43
6.6. Încetarea contractului individual de muncă.....	45

6.7. Partea practică	48
Tema 7. TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ	51
7.1. Definiția și clasificarea timpului de muncă	51
7.2. Formele specifice de organizare a timpului de muncă	52
7.3. Definiția și clasificarea timpului de odihnă. Formele timpului de odihnă altele decât concediile	53
7.4. Concediile și categoriile lor	54
7.5. Partea practică	56
Tema 8. SALARIZAREA.....	59
8.1. Noțiunea și elementele salariului. Salariul minim garantat	59
8.2. Sistemele de salarizare a muncii	60
8.3. Salarizarea pentru condiții speciale de muncă.....	61
8.4. Modul de plată al salariului. Reținerile din salariu	62
8.5. Partea practică.....	63
Tema 9. SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ.....	66
9.1. Noțiunea și trăsăturile caracteristice ale instituției Sănătății și Securității în Muncă. Politica statului în domeniul securității și sănătății în muncă.....	66
9.2. Obligațiile angajatorilor și angajaților în domeniul securității și sănătății în muncă. Normele de protecție și igienă în muncă.....	67
9.3. Accidentele de muncă și bolile profesionale.....	68
9.4. Cercetarea accidentelor de muncă.....	69
9.5. Partea practică	70
Tema 10. GARANȚII ȘI COMPENSAȚII	73
10.1. Noțiunea de garanții și compensații. Garanții și compensații acordate salariaților în caz de deplasare în interes de serviciu și de transferare într-o altă localitate	73
10.2. Garanții și compensații acordate salariaților care îmbină munca cu studiile.....	73
10.3. Alte garanții și compensații.....	74
10.4. Partea practică	74
Tema 11. DISCIPLINA MUNCII ȘI RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ	78
11.1. Noțiunea și trăsăturile caracteristice ale disciplinei muncii. Metodele de asigurare a disciplinei muncii.....	78
11.2. Stimulările pentru succese în muncă.....	78
11.3. Noțiunea și trăsăturile caracteristice ale răspunderii disciplinare. Clasificarea sancțiunilor disciplinare	79
11.4. Partea practică.....	80
Tema 12. RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN DREPTUL MUNCII.....	83
12.1. Noțiunea și trăsăturile răspunderii materiale în dreptul muncii	83
12.2. Răspunderea materială a salariatului pentru prejudiciul cauzat angajatorului	83
12.3. Răspunderea materială a angajatorului pentru prejudiciul cauzat salariatului.....	84
12.4. Partea practică.....	84
Tema 13. JURISDICȚIA MUNCII	88
13.1. Noțiunea, obiectul, principiile jurisdicției muncii și părțile litigiilor de muncă	88
13.2. Procedura de soluționare a litigiilor individuale de muncă.....	89
13.3. Procedura de soluționare a conflictelor colective de muncă.....	90
13.4. Greva și limitele ei legale.....	91

13.5. Partea practică	92
Tema 14. SUPRAVEGHEREA ȘI CONTROLUL RESPECTĂRII LEGISLAȚIEI MUNCII	96
14.1. Noțiunea și principalele tipuri ale supravegherii și controlului asupra respectării legislației muncii.....	96
14.2. Organele de control și supravegherea asupra respectării legislației muncii. Inspectoratul de Stat al Muncii	97
14.3. Partea practică	98
Tema 15. DREPTUL INTERNAȚIONAL AL MUNCII	102
15.1. Noțiunea, obiectul și subiecții dreptului internațional al muncii	102
15.2. Organizația Internațională a Muncii (OIM)	102
15.3. Organizația Internațională pentru Migrație.....	103
15.4. Partea practică	104
Tema 16. INSTITUȚIA PENSIONĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA	108
16.1. Noțiuni introductive. Pensia pentru limită de vârstă.....	108
16.2. Pensia de invaliditate	109
16.3. Pensia de urmaș.....	110
16.4. Stabilirea, calcularea și recalcularea pensiei, indexarea pensiei	110
16.5. Partea practică	111
Tema 17. INDEMNIZAȚIILE. ALOCAȚIILE. COMPENSAȚIILE	115
17.1. Noțiuni generale cu privire la asistența socială. Indemnizații	115
17.2. Compensațiile	116
17.3. Alocațiile de stat.....	116
17.4. Partea practică	117
BIBLIOGRAFIE	121

PRELIMINARII

Lucrarea *Dreptul muncii și protecția socială. Îndrumar metodic pentru lecțiile practice* cuprinde cele mai importante noțiuni teoretice și practice necesare studenților pentru a studia disciplina *Dreptul muncii și protecția socială*. În egală măsură, lucrarea poate fi utilă persoanelor implicate în activitățile de gestionare a relațiilor de muncă, precum și practicienilor dreptului în cadrul litigiilor de muncă.

Lucrarea analizează relațiile individuale și colective de muncă ce se nasc între angajator și salariat. Această ramură de drept reprezintă una din cele mai dinamice ramuri ale dreptului, care vizează implicit majoritatea persoanelor active în plan social-economic. Lucrarea de față este un îndemn la „*a cunoaște*” și își propune să fie un instrument la îndemâna tuturor celor care doresc să își însușească și sistemul dreptului muncii.

Sistematizarea se bazează pe programa analitică și pe tematica de prelegeri și seminare aferente acestei discipline, ținând cont și de necesitățile practicienilor în materie, precum și de importanța delimitării sferei de aplicare a legislației muncii.

Prima parte a lucrării cuprinde noțiuni teoretice în funcție de abordarea Codului muncii. Partea a doua reprezintă un material util pentru pregătirea seminarelor și verificarea cunoștințelor dobândite prin întrebările de tip grilă și studii de caz, întrebări de autocontrol, contribuind astfel la însușirea terminologiei de specialitate, și este concepută într-o manieră în care studentul este pus în diverse posturi în care se poate regăsi la finalizarea studiilor juridice, respectiv cel de consilier juridic, avocat, judecător, angajat sau angajator ori chiar absolvent de drept care trebuie să aibă un minim de cunoștințe în materia dreptului muncii. Tocmai de aceea, utilitatea îndrumarului metodic este multiplă și nu se rezumă la pregătirea viitorului absolvent numai pentru o anumită profesie juridică. În plus, situațiile de caz au fost create, pornindu-se de la situații frecvent întâlnite în viața de zi cu zi cu care un avocat, judecător, angajat sau angajator se poate confrunta.

Cerințele de rezolvat nu urmăresc obținerea unui răspuns standard, într-o anumită direcție, astfel încât aceasta este și rațiunea pentru care *Îndrumarul metodic pentru lecțiile practice* nu cuprinde și o secțiune de răspunsuri. Rezolvarea cerințelor are în vedere aprofundarea cunoștințelor teoretice prin aplicarea lor practică, dezvoltarea unui limbaj juridic conform și a capacității de a vehicula noțiuni și concepte specifice dreptului, în special a dreptului muncii.

Pentru ca lucrarea să fie cât mai atractivă, cerințele au fost formulate astfel, încât să-l pună pe student sau absolvent în diverse ipostaze care să îl ajute în procesul de orientare profesională. În fine, fiecare aplicație are un spațiu rezervat notării principalelor idei, principii, noțiuni, răspunsuri etc. necesare formulării unui răspuns corect.

BIBLIOGRAFIE

1. Convenția OIM nr. 150/1978 privind administrarea muncii, ratificată prin Legea RM nr. 274- XVI din 29.07.2006, în vigoare pentru Republica Moldova din 10.11.2007.
2. Convenția OIM nr. 98/1949 „Privind aplicarea principiilor dreptului la organizație și purtarea tratativelor colective”, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, nr. 593-XIII din 26 septembrie 1995, în vigoare pentru Republica Moldova din 12 august 1997.
3. Convenția OIM nr. 144/1976 privind consultările tripartite pentru aplicarea normelor internaționale ale muncii, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova, nr. 593-XIII din 26 septembrie 1995, în vigoare pentru Republica Moldova din 12 august 1997.
4. Convenția OIM nr. 154 privind promovarea negocierilor colective, adoptată la Geneva, 19.06.1981, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 944-XIII din 15 octombrie 1996, în vigoare pentru RM din 14 februarie 1998.
5. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994.
6. Codul Muncii al Republicii Moldova, nr.154-XV din 28.08.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.159-162 din 29.07.2003.
7. Codul Civil al Republicii Moldova, nr. 1107-XV din 6.06. 2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 82-86/661 din 22.06.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.66-75 din 01.03.2019 art.13.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la securitatea și sănătatea în muncă: nr. 186 din 10.07.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143-144 din 05.08.2008.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la salarizare nr. 847 din 14.02.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 50-52 din 11.04.2002.
10. Legea Republicii Moldova cu privire la patronate nr. 976-XIV/2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.11.2000, nr. 141.
11. Legea Republicii-Moldova cu privire la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități nr. 60 din 30 ianuarie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 155-159 din 27.07.2012.
12. Legea Republicii-Moldova privind prestațiile sociale pentru copii nr. 315 din 23.12.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 19-23 din 20.01.2017.
13. Legea Republicii-Moldova cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13.06.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 179 din 30.09.2008.
14. Legea Republicii-Moldova privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni nr. 499 din 14.07.1999. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 106-108 din 30.09.1999.
15. Legea Republicii-Moldova privind protecția socială a cetățenilor care au suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl nr. 909 din 30.01.1992. În: În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 280 din 31.12.2012.
16. Legea Republicii-Moldova asistenței sociale nr.547 din 25.12.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 42-44 din 12.03.2004.
17. Legea Republicii-Moldova cu privire la serviciile sociale nr. 123 din 18.06.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 155-158 din 03.09.2010.
18. ANGHEL R. Timpul de lucru. Ghid de jurisprudență națională. București: Editura C.H. Beck, 2018. - 304 p.